

WÓJT GMINY BRODNICA

87-300 Brodnica; ul. Mazurska 13
tel. 056 49 416 12; fax 056 49 416 40
sekretariat@brodnica.ug.gov.pl

Ocena zasobów pomocy społecznej dla Gminy Brodnica za rok 2017

Brodnica, kwiecień 2018 roku

1. Wprowadzenie

Zgodnie z art. 16a ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tekst jednolity Dz. U. 2017 r. poz. 1769 z późn. zm.) organ wykonawczy jednostki samorządu terytorialnego, co roku do dnia 30 kwietnia zobowiązany jest przedstawić radzie gminy ocenę zasobów pomocy społecznej. Ocenę zasobów przygotowuje się w oparciu o analizę lokalnej sytuacji społecznej i demograficznej. Zasoby te obejmują w szczególności infrastrukturę, kadre, organizacje pozarządowe i nakłady finansowe na zadania pomocy społecznej bez względu na podmiot je finansujący i realizujący. Ocena obejmuje osoby i rodziny korzystające z pomocy społecznej, a także rodzaje ich problemów oraz ich rozkład ilościowy. Ocena wraz z rekomendacjami jest podstawą do planowania budżetu na rok następny.

2. Sytuacja demograficzna gminy

Gmina Brodnica jest położona we wschodniej części województwa Kujawsko-Pomorskiego. Zajmuje 12.641 ha powierzchni. Obejmuje w części obszar Pojezierza Brodnickiego, Doliny Drwęcy i Wysoczyzny Dobrzyńskiej. Teren gminy okala miasto Brodnica, który stanowi odrębną jednostkę samorządową, a także siedzibę powiatu. Gmina podzielona jest na 20 sołectw tj.:

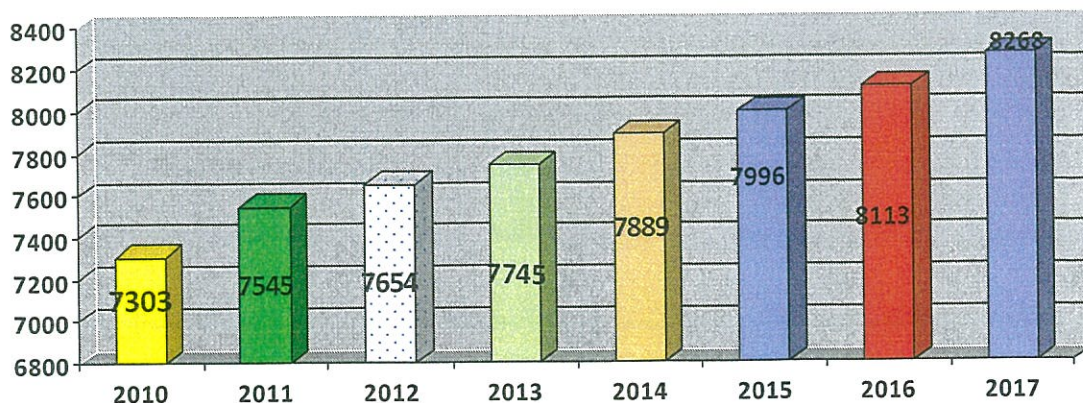

Fot. 1. Karbowo Niskie Brodno

Karbowo, Kominy, Kozi Róg, Kruszyнки, Moczadła, Mszano, Niewierz, Nowy Dwór, Opalenica, Podgórz, Sobieszno, Szabda, Szczuka, Szymkowo, Wybudowanie Michałowo. Na terenie gminy Brodnica dominują sołectwa liczące od 100 do 199 oraz 200 do 499 mieszkańców. Największym sołectwem na dzień 31.12.2017 r. było Karbowo, najmniejszym zaś było sołectwo Gorczeniczka.

Gmina Brodnica jest jednostką samorządową z największą dynamiką wzrostu ludności w powiecie brodnickim, na koniec 31 grudnia 2017 r. liczyła 8268 mieszkańców zameldowanych na pobyt stały. Uwzględniając płeć, kobiety stanowiły 49% ogółu mieszkańców. W 2017r. liczba urodzeń wynosiła 107, przy liczbie zgonów 65.

Wykres 1. Liczba mieszkańców Gminy Brodnica w latach 2010-2017 (pobyt stały)

Gmina Brodnica ze względu na swoje specyficzne położenie cechuje się intensywnym (zwłaszcza w porównaniu do pozostałych gmin naszego powiatu) wzrostem liczby mieszkańców. Ta tendencja raczej nie ulegnie zmianie, najwyżej jej tempo może spaść. Zjawisko „starzenia się społeczeństwa” obserwowane w naszym kraju dotyczy także naszej gminy Brodnica, jednakże struktura wiekowa w gminie kształtuje się korzystnie, podobnie jak wskaźnik obciążenia demograficznego oraz przyrost naturalny.

Według Powiatowego Urzędu Pracy w Brodnicy, stopa bezrobocia rejestrowanego w grudniu 2017 r. w powiecie brodnickim wynosiła 7,8%. W przypadku województwa kujawsko-pomorskiego osiągnęła wielkość 10%, natomiast w skali kraju 6,6%. Według stanu na dzień 31 grudnia 2017 r. w Powiatowym Urzędzie Pracy w Brodnicy bezrobotnych mieszkańców naszej Gminy było 208. Dla porównania na dzień 31 grudnia 2014 r. liczba ta wynosiła 1319. Należy podkreślić, iż bezrobocie jest zróżnicowane pod kątem cech socjodemograficznych, w przypadku Gminy Brodnica dotyczy to w szczególności kobiet, które stanowiły na dzień 31 grudnia 2017 r. 64,42%.

3. Organizacja pomocy społecznej

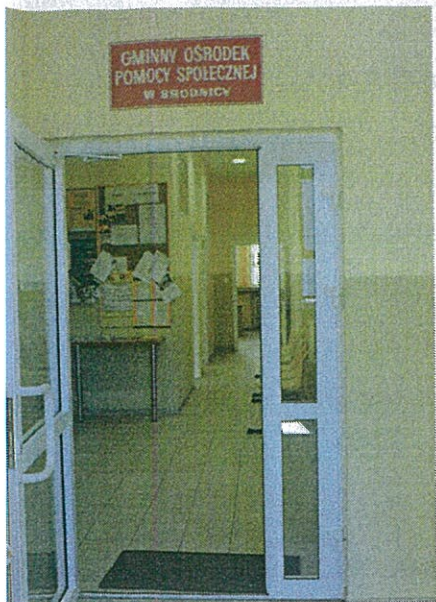
W Gminie Brodnica zadania określone w ustawie o pomocy społecznej realizuje Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Brodnicy. Jest jednostką organizacyjną pomocy społecznej powołaną do wykonywania zadań samorządu gminnego z zakresu pomocy społecznej, wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych. Działalność Ośrodka finansowana jest ze środków własnych gminy oraz ze środków budżetu państwa. Duże znaczenie dla jego funkcjonowania mają również środki finansowe pozyskiwane z funduszy zewnętrznych. Ośrodek, zgodnie ze statutem, realizuje zadania własne i zlecone gminie z zakresu administracji rządowej.

W 2017 roku Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Brodnicy realizował szerokie spectrum działań ukierunkowanych na przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu. Działalność GOPS skupiała się wokół następujących obszarów:

1. podejmowanie inicjatyw w kierunku zmiany wizerunku pomocy społecznej,
2. promowanie i realizowanie projektów stanowiących odpowiedź na potrzeby mieszkańców.

Działania te prowadzone są przy współpracy pracowników socjalnych, asystenta rodziny, kuratorów społecznych i sądowych oraz innych osób ściśle współpracujących z GOPS (np. Policja, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, KGW, zakłady pracy).

Do sierpnia 2016 r. siedziba GOPS znajdowała się przy ul. Piwnej 4, tj. w budynku, który

Fot. 2. Siedziba Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Brodnicy

nie był do końca dostosowany do prowadzenia w nim tego typu działań. Obecnie GOPS znajduje się w nowej siedzibie Gminy Brodnica przy ul. Mazurskiej 13 na parterze budynku. Nowe warunki lokalowe mają wpływ na profesjonalny poziom obsługi klientów GOPS i na właściwą pracę z rodziną. W Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej, według stanu na dzień 31 grudnia 2017 r. w ramach umowy o pracę zatrudnionych było 10 osób w tym: kierownik, czterech pracowników socjalnych, asystent rodziny, główna księgowa, dwóch opiekunów świadczących usługi opiekuńcze oraz kasjer. Osoby świadczące specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi byli zatrudnieni na podstawie

umowy zlecenia.

Pracownicy GOPS w Brodnicy posiadają odpowiednie przygotowanie do wykonywania swoich obowiązków zawodowych (siedmiu pracowników posiada wykształcenie wyższe pozostali średnie i zawodowe).

Zgodnie z Regulaminem Organizacyjnym Ośrodka organizacją pracy Ośrodka zajmuje się Kierownik. Teren Gminy został podzielony na cztery rejony pracy socjalnej, każdy pracownik socjalny zajmuje się swoim rejonem, wykonując całokształt prac związanych z prowadzeniem pracy socjalnej. Opiekunowie świadczą swoje usługi w domach podopiecznych zgodnie ze swoim zakresem obowiązków. Pracownicy wykonują swoje obowiązki zgodnie z Regulaminem Pracy Ośrodka.

4. Realizacja zadań pomocy społecznej

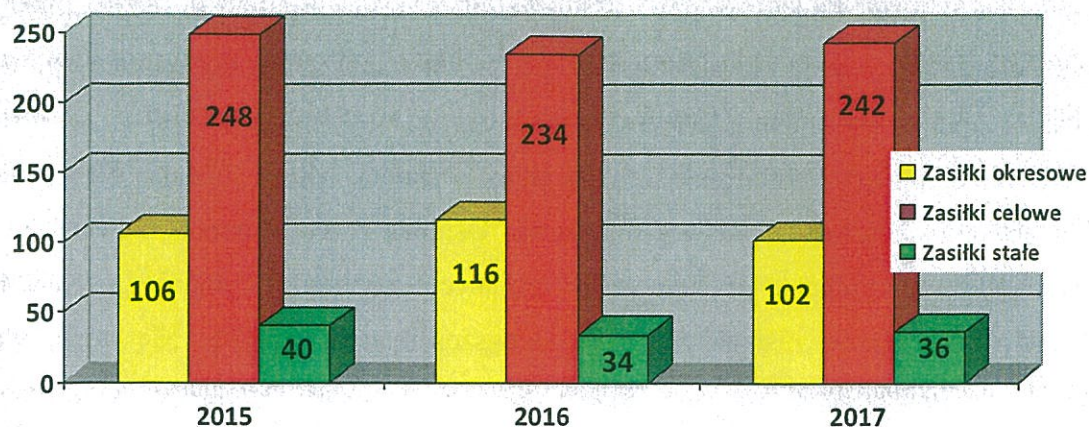
Świadczenia z pomocy społecznej przyznawane w trybie przepisów ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej adresowane są do osób i rodzin znajdujących się przejściowo w trudnych sytuacjach życiowych, których nie są w stanie pokonać wykorzystując własne zasoby, uprawnienia i możliwości.

Przy realizacji pomocy GOPS kieruje się zasadą, że rodzaj, forma i rozmiar świadczenia muszą być adekwatne do okoliczności uzasadniających udzielenie pomocy i odpowiadać celom i możliwościom pomocy społecznej.

GOPS udziela pomocy w formie: zasiłków stałych, zasiłków okresowych, schronienia, posiłku, ubrania, usług opiekuńczych, zasiłków celowych na pokrycie wydatków na świadczenia zdrowotne osobom niemającym dochodu i możliwości uzyskania świadczeń na podstawie przepisów o powszechnym ubezpieczeniu w NFZ, zasiłków celowych na pokrycie

wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego, sprawienie pogrzebów oraz zasiłków celowych na zabezpieczenie zgłoszonych i uzasadnionych potrzeb.

Wykres 2. Liczba rodzin pobierających zasiłki w formie celowej, okresowej oraz stałe.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GOPS Brodnica

Sukcesywnie począwszy od 2016 roku stale rośnie zainteresowanie formą pomocy niepieniężnej w postaci usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi. Związane to jest z rosnącą liczbą osób starszych, które potrzebują pomocy i wsparcia, a nie mogą jej uzyskać od najbliższej rodziny.

W 2015 r. GOPS objął wsparciem w formie usług opiekuńczych 10 rodzin, w 2016r. 13 rodzin, a w 2017 r. 12 rodzin. Spośród podopiecznych tylko 4 osoby były w stanie poruszać się, pozostałe to osoby leżące. Były to osoby po przebytych udarach oraz z chorobą Verdminga Hoffmana z przewlekłą niewydolnością oddechową. W jednym przypadku do podopiecznego opiekun musiał dojechać dwa razy w ciągu jednego dnia. Niektórzy podopieczni korzystali z usług trzy razy w tygodniu, inni pięć razy w tygodniu. Ze względu na rozległe usytuowanie terenu, schorzenie podopiecznych opiekunowie w ciągu miesiąca przemierzali więcej niż 300 km.

Z uwagi na wzrastającą liczbę osób wymagających pomocy w formie usług opiekuńczych wskazane byłoby zwiększenie zatrudnienia pracownika na świadczenie powyższych usług w wymiarze ½ etatu. Zatrudnienie dodatkowej osoby w większym stopniu zabezpieczyłoby potrzeby chorego. Znacznym ułatwieniem w pracy Ośrodka byłoby rozważenie możliwości zakupu służbowego samochodu osobowego, z którego mogliby korzystać również pozostali pracownicy wykonujący pracę w terenie.

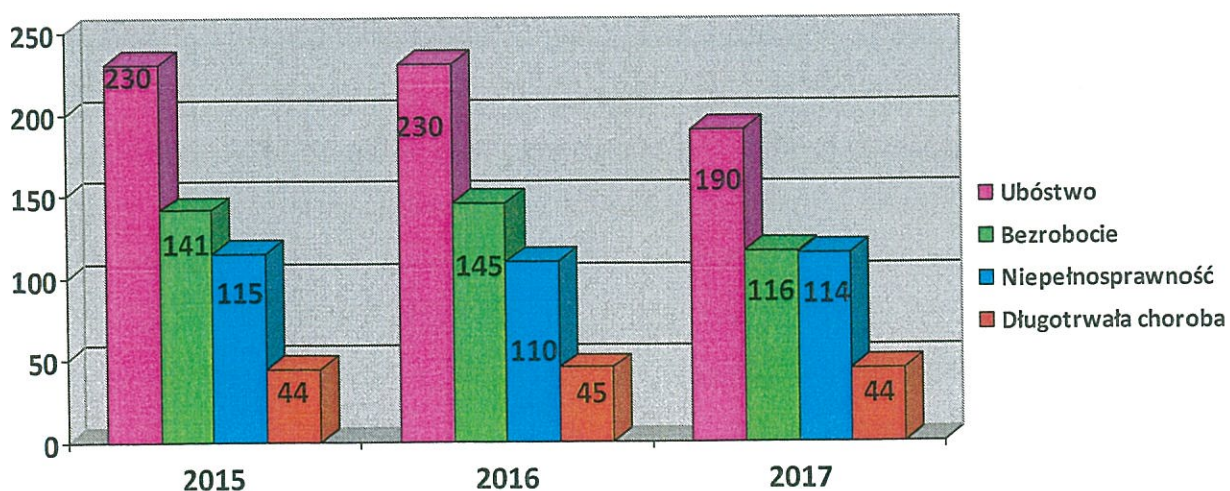
Specjalistycznymi usługami opiekuńczymi dla osób z zaburzeniami psychicznymi w 2015r. objęto 3 rodziny, w 2016r. 5 rodzin, a w 2017r. 9 rodzin. Usługi te świadczyli specjaliści tacy jak logopeda, neurologopeda, rehabilitant, pedagog i inni.

W perspektywie ostatnich 3 lat następuje lekki spadek liczby osób, korzystających z pomocy Ośrodka. Spowodowane jest to polepszającą się sytuacją na rynku pracy oraz emigracją zarobkową. Ponadto w 2016 roku wszedł w życie program „Rodzina 500+”, co znacznie polepszyło sytuację finansową wielu rodzin, które zaprzestały korzystania z pomocy Ośrodka. W 2016 r. wsparciem Ośrodka objętych było 310 rodzin, a w 2017 r. 306 rodzin. Wszystkie rodziny objęto pomocą w ramach pracy socjalnej. Mimo sukcesywnego spadku liczby osób korzystających z pomocy finansowej Ośrodka rosły wydatki przeznaczone na wypłaty zasiłków. Wynika to z faktu wciąż rosnących kosztów utrzymania gospodarstwa domowego i stosunkowo niskich zarobków większości społeczeństwa. Nie mniej warto nadmienić, że nieustannie wzrasta liczba rodzin, mających problemy opiekuńczo - wychowawcze wymagających większego wsparcia w ramach pracy socjalnej.

Prawo do świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej przysługuje osobom lub rodzinom, które spełniają jednocześnie dwie przesłanki: tj. dochód osoby lub rodziny nie przekracza kryterium dochodowego oraz występuje co najmniej jedna z dysfunkcji zaburzających funkcjonowanie rodziny, określonych w art. 7 ustawy o pomocy społecznej.

Na przestrzeni lat 2015-2017 najczęściej występującą przesłanką do korzystania z pomocy społecznej było ubóstwo następnie bezrobocie, a w dalszej kolejności niepełnosprawność bądź długotrwała choroba. W 2017r. wzrosła liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności natomiast znacznie zmniejszyła się z tytułu ubóstwa.

Wykres 3. Powody przyznania pomocy społecznej

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS

W ramach programu w zakresie dożywiania „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” realizowane były działania, które miały na celu ograniczenie zjawiska niedożywienia dzieci i młodzieży z rodzin o niskich dochodach lub znajdujących się w trudnej sytuacji, ze szczególnym uwzględnieniem uczniów oraz osób dorosłych, w szczególności osób samotnych, w podeszłym wieku, chorych lub niepełnosprawnych, poprawę poziomu życia rodzin o niskich dochodach, poprawę stanu zdrowia dzieci i młodzieży, kształtowanie właściwych nawyków żywieniowych. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Brodnicy realizował ten program w następujących formach: zasiłek celowy (talon) oraz zakup gorącego posiłku w szkole.

Tabela 1. Pomoc w formie zasiłku celowego na zakup żywności

Lp.	Wyszczególnienie	2015	2016	2017
1.	Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	248	234	198
2.	Liczba osób w rodzinie	677	651	185
3.	Koszt świadczeń w złotych	218 545	275 805	213 548
4.	Dzienna stawka żywieniowa w złotych na osobę w rodzinie (zasiłek celowy)	2,50	2,80	3,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS

Zadania z zakresu świadczeń wychowawczych, rodzinnych wraz z dodatkami, świadczeń opiekuńczych, alimentacyjnych, rodzicielskich oraz jednorazowych zapomóg z tytułu urodzenia się dziecka od dnia 1 sierpnia 2016 r. realizuje Urząd Gminy Brodnica. Na dzień 31.12.2017 r. zatrudnionych było 2 pracowników merytorycznych wykonujących te zadania.

Świadczenie wychowawcze, wprowadzone z dniem 1 kwietnia 2016 r. w ramach programu wsparcia polskich rodzin „Rodzina 500 plus”, to nieopodatkowane 500 zł miesięcznie przyznawane na każde drugie i kolejne dziecko do 18 roku życia bez dodatkowych warunków i przyznawane na pierwsze dziecko pod warunkiem, że rodzina nie przekracza kryterium dochodowego (800 zł na osobę w rodzinie lub 1200 zł, jeżeli członkiem rodziny jest dziecko niepełnosprawne). W 2017 r. świadczenie wychowawcze przyznano 734 rodzinom. W 2017 r. łącznie na wypłatę świadczeń wychowawczych wydatkowano kwotę 6.999.142 zł.

Średniomiesięczna liczba rodzin korzystających w 2017 r. ze świadczeń rodzinnych wraz z dodatkami wynosiła 330. Łączna kwota środków wydatkowanych na świadczenia rodzinne wraz z dodatkami w 2017 r. wyniosła 1.368.980 zł.

Inną formą pomocy skierowaną do osób znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej, nie będących w stanie samodzielnie uiszczać opłat mieszkaniowych były dodatki

mieszkaniowe. W 2017 r. łączna kwota wypłaconych dodatków mieszkaniowych wyniosła 93.253 zł. W 2017 r. pomocą w formie dodatku energetycznego zostało objętych 15 gospodarstw domowych, kwota świadczeń w tym zakresie wynosiła 2.404 zł.

Tabela 2. Rodzaje pomocy i świadczeń

Lata	Liczba rodzin		
	2015	2016	2017
Świadczenie wychowawcze	x	739	734
Zasiłki rodzinne i dodatki do zasiłków rodzinnych	428	295	330
Jednorazowa zapomoga z tyt. urodzenia się dziecka	84	74	99
Świadczenie pielęgnacyjne	22	24	26
Zasiłek pielęgnacyjny - ogółem	128	143	134
Specjalny zasiłek opiekuńczy	14	11	9
Zasiłek dla opiekuna	17	17	16
Świadczenie z funduszu alimentacyjnego	48	42	29
Dodatki mieszkaniowe	73	79	70
Dodatki energetyczne	39	40	15

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG Brodnica

5. Działalność organizacji pozarządowych i innych podmiotów działających w sferze pomocy społecznej

Ważną instytucją, z którą współpracuje GOPS, jest Brodnickie Centrum Caritas im. bpa Jana Chrapka mieszczące się przy ulicy Gajdy 3, wspierające Gminę w szczególności w realizacji zadań z zakresu bezdomności. Na mocy podpisanej umowy GOPS w Brodnicy od 2016 roku realizuje zadania zawarte w „Programie Operacyjnym Pomoc Żywnościowa”. Podopieczni GOPS otrzymali wsparcie w postaci żywności. W ramach Programu organizowane były również szkolenia i warsztaty, które miały pomóc w efektywniejszym gospodarowaniu żywnością, wprowadzaniu zdrowych nawyków żywieniowych i lepszej diety. W ramach tego programu z pomocy żywnościowej w 2017 r. skorzystało 278 osób.

W ramach porozumienia o współpracy z Brodnickim Centrum Caritas mieszkańcy Gminy Brodnica mogą korzystać ze wsparcia Środowiskowego Domu Samopomocy oraz

Osoby bezdomne z terenu Gminy mają zagwarantowane miejsce w schronisku dla osób bezdomnych. W latach 2015-2017 ze wsparcia środowiskowego domu samopomocy korzystało pięć osób, a ze schroniska dla osób bezdomnych liczba sięgała rzędu jedenastu osób.

6. Infrastruktura pomocy społecznej

Zasoby i warunki mieszkaniowe ludności determinują w znacznym stopniu jakość jej bytowania. Niejednokrotnie określają również granice możliwości realizowania własnych aspiracji życiowych. Program gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Brodnica obejmuje 9 budynków mieszkalnych, w tym 1 nowy budynek socjalny w Kominach 1A. W latach 2015-2017 liczba mieszkań będących w zasobach gminnych systematycznie rosła (z 42 w 2015 r. do 54 w 2017 r.).

Tabela 3. Mieszkania socjalne

Fot. 3. Budynek socjalny w Kominach

Lp.	Rodzaj danych:	2016 r.	2017 r.
1.	Ogółem liczba mieszkań będących w zasobie Gminy Brodnica:	54	54
1a	w tym lokali socjalnych	12	12
2.	Liczba wniosków złożonych o przydzielenie lokalu mieszkalnego z zasobu mieszkalnego Gminy Brodnica	24	14
3.	Wyroki eksmisyjne ze wskazaniem lokalu socjalnego	0	0
4.	Wyroki eksmisyjne bez wskazania lokalu socjalnego	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG Brodnica

Z placówek infrastruktury społecznej Gmina Brodnica nie posiada domu pomocy społecznej i środowiskowego domu pomocy społecznej.

Mieszkańcy gminy, wymagający całodobowej opieki z powodu wieku, choroby, niepełnosprawności, nie mogący samodzielnie funkcjonować w dotychczasowym miejscu zamieszkania i którym nie można zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych są kierowani do placówek na terenie powiatu. Pobyt w domu pomocy społecznej jest odpłatny. W roku 2015 w domu pomocy społecznej umieszczono 3 osoby, w roku 2016 umieszczono 4 osoby, w 2017 r. przebywały 4 osoby (kontynuacja). Gmina ponosiła częściowe koszty utrzymania mieszkańców DPS, średnia wysokość dopłaty na jedną osobę wyniosła 2.500 zł miesięcznie. W roku 2015 wysokość dopłaty wyniosła 55.921 zł, w 2016 r. 73 649 zł, natomiast w 2017 r. 105.646 zł.

Przy Brodnickim Centrum Caritas prowadzone jest schronisko „Betania” dla osób bezdomnych, w którym w 2017 r. przebywało 7 mieszkańców gminy. Ponadto dwie osoby bezdomne przebywały w schroniskach dla osób bezdomnych w Grudziądzu i w Toruniu.

Wnioski i rekomendacje

Przedstawia się następujące potrzeby w zakresie pomocy społecznej:

- 1) zwiększyć dostępność do usług opiekuńczych dla osób starszych i niepełnosprawnych w miejscu ich zamieszkania;
- 2) poprawić warunki realizacji zadań przez pracowników poprzez zakup samochodu osobowego.

ZATWIERDZAM

Wójt

Edward Lukaszewski